

The left side of the slide features a decorative design consisting of several vertical stripes of varying widths and shades of purple and pink. To the right of these stripes are several circles of different sizes, also in shades of purple and pink, arranged in a somewhat vertical line.

PŘEDŠKOLNÍ VZDĚLÁVÁNÍ DĚTÍ SE SPECIÁLNÍMI VZDĚLÁVACÍMI POTŘEBAMI

Zora Syslová

DĚTI SE SPECIÁLNÍMI VZDĚLÁVACÍMI POTŘEBAMI

Jsou osoby se:

- zdravotním postižením (autismus, mentální, sluchové, tělesné, vývojové poruchy učení, chování, zrakové, nebo souběžné vícečetné postižení),
- zdravotním znevýhodněním (zdravotní oslabení, dlouhodobá nemoc, zdravotní poruchy vedoucí k poruchám učení a chování)
- sociálním znevýhodněním vzhledem k rodinnému prostředí na nízkém socioekonomickém statusu, osoby s nařízenou ochrannou či ústavní výchovou, osoby s postavením azylanta či uprchlíka

- Zařazení osoby do speciálního vzdělávání musí předcházet komplexní speciálně pedagogické a psychologické vyšetření školským poradenským zařízením, nebo odborným zdravotnickým pracovištěm
- Většinou SPC, PPP

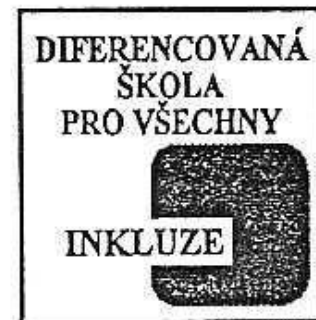
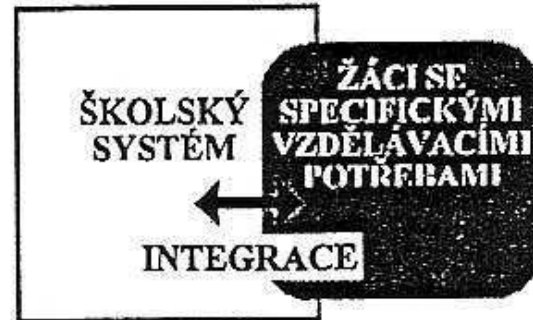
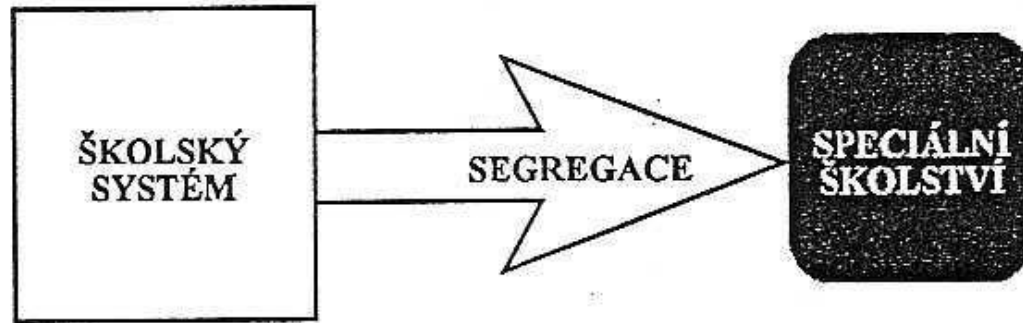
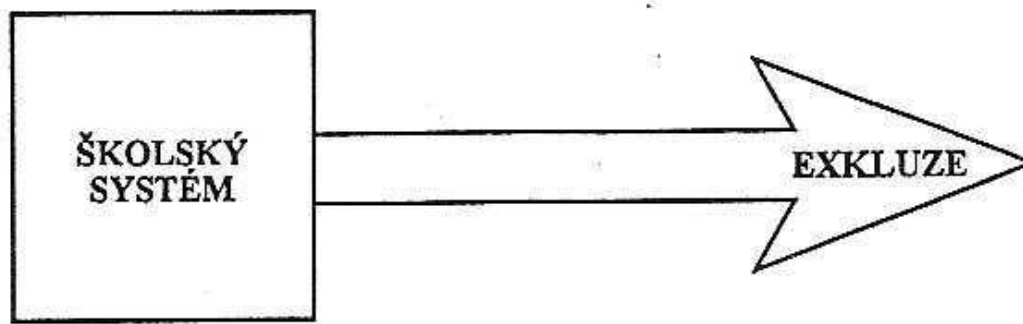
MOŽNOSTI ŠKOLSKÉHO SYSTÉMU

- Exkluze – vyloučení ze vzdělávání (bylo dříve)
- Segregace – speciální školství

Typy speciálních mateřských škol:

- **Mateřská škola pro zrakově postižené**
- **Mateřská škola pro sluchově postižené**
- **Mateřská škola pro hluchoslepé**
- **Mateřská škola pro tělesně postižené**
- **Mateřská škola logopedická**
- **Mateřská škola speciální (pro mentálně postižené)**
- Integrace – žáci se speciálními vzdělávacími potřebami jsou integrováni do běžných tříd
- Inkluze – úplné začlenění - diferencovaná škola pro všechny (snahy do budoucna) – prostředí je strukturováno směrem k plnění speciálně pedagogických potřeb jedince

SPECIFIKA SPECIÁLNÍHO VZDĚLÁVÁNÍ

- *Rámcové cíle a záměry předškolního vzdělávání jsou pro vzdělávání všech dětí společné*
- Naplňování vzdělávacích potřeb se musí přizpůsobovat tak, aby maximálně vyhovělo dětem, jejich potřebám i možnostem
- Snahou pedagogů by mělo být vytvoření *optimálních podmínek k rozvoji osobnosti každého dítěte*, k učení i ke komunikaci s ostatními a pomoci mu, aby dosáhlo co největší samostatnosti.

CO JE DŮLEŽITÉ SI UVĚDOMIT

- *co v kterém konkrétním případě potřeby dítěte představují, jaké z nich vyplývají nároky na práci předškolního pedagoga a jaké podmínky je třeba v prostředí mateřské školy vytvořit*
- *Důležité je zvážit své možnosti (psychické, fyzické, odborné)*
- *Důležité zvážit materiální možnosti školy*

INDIVIDUÁLNÍ VZDĚLÁVACÍ PLÁN

- je základním strategickým materiálem
- které jej na základě odborných doporučení potřebují
- zodpovědnou osobou za jeho tvorbu a následné dodržování je ředitel školy
- Vytváří jej tudíž škola za spolupráce se školským poradenským zařízením (v tomto případě převážně se speciálně pedagogickým centrem), zákonným zástupcem žáka

ASISTENT PEDAGOGA

- Asistent pedagoga je zaměstnancem školy a o zřízení této funkce musí ředitel školy žádat svého zřizovatele
- Jeho hlavní úloha je být jakýmsi zprostředkovatelem výuky učitele a jeho pomocníkem při výchovně vzdělávací činnosti
- pomáhá vzdělávaným osobám při přizpůsobování se školnímu prostředí, důležitá je jeho role při komunikaci osob se zdravotním postižením s ostatními žáky, je-li to třeba

KONKRÉTNÍ SPECIFIKA URČITÝCH POSTIŽENÍ

MENTÁLNÍ RETARDACE

MR je spojená s určitým poškozením, odchylnou strukturou nebo odchylným vývojem CNS (poškození mozku).

Hlavní znaky MR:

- nízká úroveň rozumových schopností
- postižení je vrozené (na rozdíl od demence, která je získaná)
- postižení je trvalé
- typickým znakem poznávacích procesů je **omezenější potřeba zvědavosti a preference podnětového stereotypu** – důsledkem je silnější závislost na jiném člověku
- myšlení dosáhne v lepším případě, u jedinců s lehkou MR, **úrovně konkrétních logických operací** – pro člověka není důležité, jak se mu situace jeví, o její podstatě nebude přemýšlet
- myšlení je charakterizováno **stereotypností, rigiditou a uplíváním na určitém způsobu řešení**

PODMÍNKY JSOU PLNĚ VYHOVUJÍCÍ, KDYŽ:

- je zajištěno osvojení specifických dovedností zaměřených na zvládnutí sebeobsluhy a základních hygienických návyků v úrovni odpovídající věku dítěte a stupni postižení
- jsou využívány vhodné kompenzační (technické a didaktické) pomůcky
- je zajištěna přítomnost asistenta (podle míry a stupně postižení)
- počet dětí ve třídě je snížen

DĚTI S TĚLESNÝM POSTIŽENÍM

- vadné držení těla
- amelie, dysmelie (chybění části končetin při narození)
- vrozené rozštěpy páteře
- ortopedické vady páteře
- amputace a deformace končetiny
- degenerativní onemocnění svalstva
- stavy po úrazech pohybového ústrojí s trvalými následky
- dětská mozková obrna (plegie)
- akutně nemocní jedinci

PODMÍNKY JSOU PLNĚ VYHOVUJÍCÍ, KDYŽ:

- je zajištěno osvojení specifických dovedností v rozsahu individuálních možností dítěte
- je zabezpečena možnost pohybu dítěte v prostorách školy pomocí dostupných technických prostředků nebo lidských zdrojů
- jsou vytvářeny podmínky pro náhradní tělovýchovné aktivity dítěte možné v rámci jeho postižení
- jsou využívány kompenzační (technické a didaktické) pomůcky
- počet dětí ve třídě je snížen

DĚTI SE ZRAKOVÝM POSTIŽENÍM

- Zrakové postižení je poškození (oční choroba, vada, poškození) v různé části oka s charakteristickými následky pro vidění. Jak víme, vidění je velice složitý proces, na němž se kromě oka a nervových drah významnou měrou podílí mozek, který veškeré signály zpracovává ve výsledný zrakový vjem.
- kategorie 1: střední slabozrakost
- kategorie 2: silná slabozrakost
- kategorie 3: těžce slabý zrak
- kategorie 4: praktická nevidomost
- kategorie 5: úplná nevidomost

PODMÍNKY JSOU PLNĚ VYHOVUJÍCÍ, KDYŽ:

- je zajištěno osvojení specifických dovedností dítětem zaměřených na zvládnutelných dovedností zaměřených na samostatnost a sebeobsluhu
- prostředí je bezbariérové, s ohledem na zrakové postižení dítěte pro ně maximálně bezpečné
- je dodržována předepsaná zraková hygiena
- je vytvářena nabídka alternativních (zvládnutelných) aktivit
- jsou využívány vhodné kompenzační (technické, zvláště optické a didaktické) pomůcky a hračky
- počet dětí ve třídě je snížen
- je zajištěna přítomnost asistenta (podle míry a stupně postižení)

DĚTI SE SLUCHOVÝM POSTIŽENÍM

- Sluchové poruchy mohou být výsledkem organické a fyziologické malfunkce v kterékoli části sluchového analyzátoru, sluchové dráhy a sluchových korových center, nebo z funkcionálně-percepčních poruch.
- Je nezbytné rozlišovat mezi **poruchami sluchu fyziologického původu a funkčním postižením sluchového zpracování informací** v centrálním sluchovém systému.
- Sluchové procesy a percepční postižení je funkční vadou. Ta ovlivní zpracování které se koná v centrální nervové soustavě (CNS), takové jako analýza vzájemných vztahů mezi časem, výškou a silou akustických signálů a pro obě uši vzájemné ovlivňování. Postižení sluchových procesů a percepčních schopností často zůstává neodhalené až do doby kdy se u dětí projeví narušený vývoj řeči.

PODMÍNKY JSOU PLNĚ VYHOVUJÍCÍ, KDYŽ:

- je zajištěno osvojení specifických dovedností v úrovni odpovídající individuálním potřebám a možnostem dítěte
- je dodržována sluchová hygiena
- jsou zajištěny a využívány vhodné kompenzační (technické a didaktické) pomůcky
- vzdělávání dítěte probíhá ve vhodném komunikačním systému

DĚTI S PORUCHAMI POZORNOSTI A VNÍMÁNÍ (DĚTI S PORUCHOU UČENÍ A CHOVÁNÍ)

Charakteristické projevy chování dětí s ADD (porucha pozornosti bez hyperaktivity):

- snadná rozptýlitelnost vnějšími podněty
- problémy s nasloucháním a plněním pokynů
- potíže se zaměřením a udržením pozornosti
- potíže se soustředěním se na úkol a jeho dokončením
- nevyrovnaný výkon v práci ve škole
- „vypínání“ pozornosti, což může vypadat jako „zasněnost“
- nepořádnost (dítě ztrácí nebo nemůže najít svoje věci – sešity, tužky, knihy)
- nedostatečné studijní dovednosti
- potíže se samostatnou prací

DĚTI S ADHD (PORUCHA POZORNOSTI S HYPERAKTIVITOU)

vysoká míra aktivity:

- vypadá, že je neustále v pohybu
- - nenechá v klidu ruce ani nohy, vrtí se, padá ze židle
- prochází se po třídě

impulzivita a malé sebeovládání:

- často něco vyhrkne, mnohdy nevhodně
- nemůže se dočkat, až na něj přijde řada
- často skáče do řeči ostatním, nebo je ruší
- často nadměrně mluví
- nejdříve reaguje, pak přemýšlí
- potíže s přechodem k jiné činnosti
- agresivní chování, nepřiměřeně silná reakce i na drobné podněty
- sociální nevyzrálost

PODMÍNKY JSOU PLNĚ VYHOVUJÍCÍ, KDYŽ:

- prostředí je pro dítě zklidňující
- je zajištěn zvýšený bezpečnostní dohled
- počet dětí ve třídě je snížen
- je zajištěn důsledný individuální přístup pedagoga k dítěti
- mateřská škola těsně spolupracuje s SPC a s rodiči dítěte
- jsou využívány speciální didaktické pomůcky zaměřené na cvičení soustředění a pozornosti

DĚTI S PORUCHAMI ŘEČI

- je zajištěna kvalitní průběžná logopedická péče
- je zajištěna těsná spolupráce s odborníky a s rodiči dítěte

DĚTI S AUTISMEM A VÍCE VADAMI

- patří mezi tzv. pervazivní vývojové poruchy (tzn. že ovlivňují celou osobnost a příznaky jsou již v raném dětství)
 - pro tyto děti je náš svět chaos (puzzle, které nejde složit)
- celoživotní postižení
- od pojmu se dnes upouští = používá se „poruchy autistického aspektu“
- IQ nadprůměrné i hluboká retardace
 - 60 % střední a těžká MR
 - 20 % lehká MR
 - 20 běžný a nadprůměrný intelekt

negativní symptomy – představující nedostatek či chybění určitých standardních projevů

a) poruchy socializace

b) poruchy poznávání, tj. narušení orientace v prostředí

c) porucha rozvoje řeči, především

výkyvy chování, které je možné řadit do kategorie tzv. **pozitivních symptomů** – jsou to odchylky a nápadnosti v chování, které často působí jako další překážka přijatelné socializace.

PODMÍNKY JSOU PLNĚ VYHOVUJÍCÍ, KDYŽ:

- je zajištěno osvojení specifických dovedností, zaměřených na sebeobsluhu
- vzdělávací prostředí je klidné a pro dítě podnětné
- je zajištěna přítomnost asistenta
- počet dětí ve třídě je snížen
- jsou využívány vhodné kompenzační (technické a didaktické) pomůcky
- jsou zajištěny další podmínky podle druhu a stupně postižení

VZDĚLÁVÁNÍ NADANÝCH DĚTÍ, ŽÁKŮ A STUDENTŮ

- Školy a školská zařízení vytvářejí podmínky pro **rozvoj nadání dětí, žáků a studentů.**
- K rozvoji nadání dětí, žáků a studentů lze uskutečňovat **pomocí podnětného prostředí, střídání aktivit.**

VZDĚLÁVÁNÍ DĚTI SE S DEFICITY DÍLČÍCH FUNKCÍ A PORUCHAMI POZORNOSTI

- Teorie deficitů dílčích funkcí: obtíže v učení se vyskytují v již v raném věku, je možné jim předejít diagnostikou a primární prevencí.
- Důležité podpořit: vztahy, konzultace s rodiči, Výkonnost (práce s chybou)
- Projevy v MŠ: záměny hlásek (s-l, r-l, p-b), vynechávání hlásek, Používání slov v nesprávném významu,
 - Špatná paměť při označování předmětů, které se často vyskytují
 - Neschopnost zapamatovat si básničku
 - poruchy krátkodobé paměti, pozornosti
 - Nemotornost při oblékání
 - Obtíže opakovat rytmus

PORUCHA POZORNOSTI A HYPERAKTIVITA

- ADHD – porucha mozku (LMD), která se může projevit v chování ve třídě a narušovat proces učení
- Projevy: impulzivita (rychlé jednání, bez ohledu na následky)
 - Slabá (pracovní) paměť (problémy se zapamatováním denních aktivit)
 - Dys-organizace – problémy v plánování, zapamatování
 - Hyperaktivita – roztěkané chování
 - Hypoaktivita – denní snění, rozladěnost, neschopnost udržet pozornost
 - Obtíže se zpracováním verbálních informací

PREVENTIVNÍ PROGRAM V MŠ:

- Diferenciace pozadí a figury nebo zaměření pozornosti
- Analýza celku a částí, věcí podobných a totožných (optická, akustická diferenciace)
- Spojit obraz viděný a slyšený (intermodální kódování)
- Cvičení optické, akustické, intermodální krátkodobé a dlouhodobé paměti
- Funkce seriality – děje jdoucí po sobě
- Vnímání vlastního těla a prostoru

Děkuji za pozornost.

